

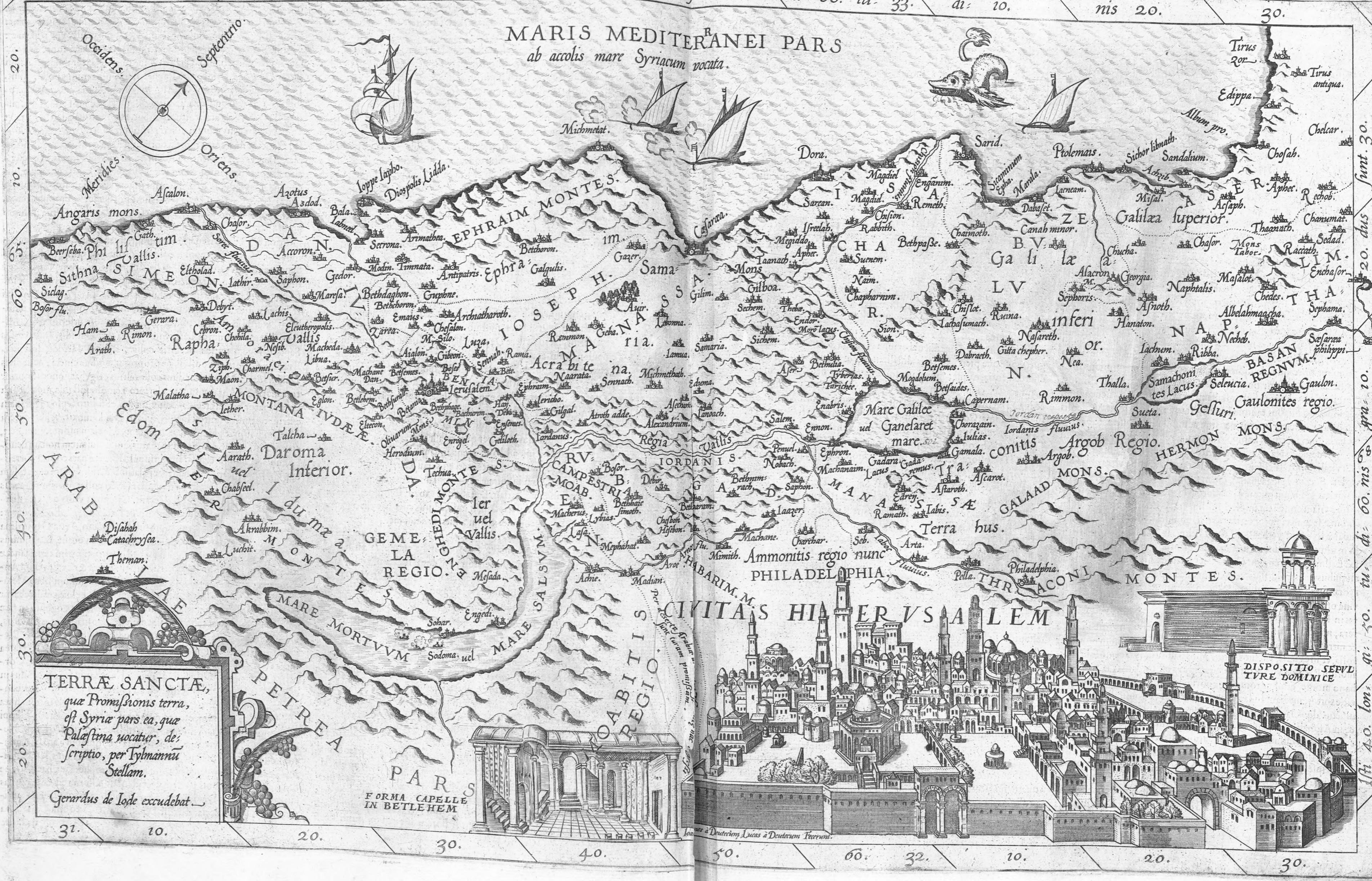
PALÆSTINA;
VEL
TERRA SANCTA.

HÆc terra Syriæ pars est, quæ regio quondam capacissima, atque supra modum fertilis, diuesque, multas particulares complectebatur prouincias, Leucosyriam, quæ nunc Cappadocia, Coelesyriam inter Libanum & Antilibanum montes protensam, Syriam fluuiorum quam Græci eadem ratione Mesopotamiam dicunt, quod inter Euphratem & Tigrim flu. media sit, Assyriam quæ Tigri à Mesopotamia ab alijs regionibus montibus distinguitur vsq; ad Euphratis & Tigris conuentum, Syriam Phœnicum, Damascenâ, Comagenam, Apamenam & Palæstinam Syriam, de qua hic sermo. Hæc aliquando à gentilibus populis terra Philistinorum & Chanaan dicta, & ab Hebræis populis Hebræa, idque ab Hebro filio Sale, filij Arphaxad, filij Sem, filij Noë diceretur. Postmodum ab Israël qui & Iacob filio Abrahamæ vocabatur, Israëlitarum terra dici cœpit: tandem autem, ab eius filio Iuda vno ex 12. Patriarchis Iudææ nomen sortita est. Eam præ omnibus totius orbis regionibus commendat sacra litera, vbi vt plurimum promissionis terra, & terra melle & lacte fluens nuncupatur. Et quod in hac sancti Patriarchæ habitauerunt, in ea etiã Prophetæ Dei oracula sacra prodiderint, in eadem insuper vnigenitus Dei filius humani generis assertor, humanam assumpserit naturam, nosque homines per Passionem Mortemque suam in ea perpessam, Patri suo Cælesti reconciliauit. quod tandem in hac ipsa Apostoli donum consolatoris sancti Spiritus acceperint, non immerito terra sancta appellatur. Hanc Deus Opt. Maximus Abrahamo semini que eius promisit possidendam: non quod aduenæ ipsi in ea fuerint, sed quod aliquantisper ipsi extra hanc peregrinantes, postmodum perinde ac Indigenæ eandem repetierint, sacro fœdere Deo iuncti, cuius ductu quotquot interim populi patrum eorum terram irrepserant, à veri Dei cultu alieni, extirpati fuere: vt pote Chananæi, Philistij, Iebusæi, Hethæi, Hinæi, Pheræi, & similes: quorum in libris Moyse, Exodo præsertim mentio fit, quibus diuina potestate expulsis, Israëlita eam terram sorte inter sese diuiserunt, iuxta stirpes 12. filiorum Iacob. quorum sedes hæreditatesque præsens tabula manifeste ob oculos ponit, exprimens & viam & mansiones singulas, per quas quadraginta annorum tempore palantes profecti sunt ad hanc occupandam. In quibus identidem Dominum Deum offendentes, tum eius indignationem scelerumque suorum pœnas, tum infinitam ac immensam clementiam, misericordiam, nec non & potentiam Dei abunde experti sunt. quarum rerum historiam à Moyse descriptam, si quis sedulus cum hac charta seu typica delineatione contulerit, animaduertet haud mediocriter, ad rerum gestarum, historiarumque intellectum, ac notitiam prodesse picturas regionum Chonographias. Comprehendit autem Palæstina Syria regiunculas has, Idumæam seu terram Edom, Iudæam, Samariam, & Galilæam. Idumæa itaque Occidentior totius Palæstinæ pars est secundum littus Aegyptiaci maris, hæc etiã Nabathea dicitur, regio frugum fertilis est. Iudæa autem proprie dicta Mediterranea est inter Samariam & terram Edom. Samaria autem Orientalior Trachonitidem regionem, quæ & Philadelphia dicitur, comprehendit. Deinceps Galilæa ad Syriam Phœnicum excurrit, ex qua Samariæ vicinior est, inferior: qua Phœnicia propinquior, superior vocatur. Recensentur autem & aliæ nonnullæ minores in Palæstina prouinciæ seu regiunculæ: vt pote Chananæa, Philistinorum & Amozorum terra, Moabitæ, Ammonitæ: quarum omnium situs tabulam intuenti mox obuius fit. Sunt & recentia quædam nomina: Idumæa enim pars Daroma inferior nunc appellatur, eiusdem alia portio Gemela regio dicitur. Samariæ autem nonnihil Acerabitenæ regio, & Trachonitidis Argob regio est. Nunc obiter singularum partium vrbes seu famatiora oppida videamus. In Idumæa itaque, cuius gēs statim ab emerſu Sirbonis lacus in Occidentem habitat, ciuitates hæ sunt: Azotus portus olim & emporium Palæstinæ, & Philistinorum præcipua vrbs, hac ætate Castrum Beroaldi vocatur. Aſcalon vel Hibetis oppidum paruum, nunc Scalona corruptè dicitur, potens aliquando Philistinorum

municipium, nunc in exiguam villam reducta. In ea terra olim leges columbis parsum est, vnde tanta ibi earum copia facta, vt aduenarum ora cicures petierint. vnde Tibullus lib. 1. sic cecinit. *Quid referam vt volitet crebras intacta per vrbes, Alba Palæstino sancta columba viros* vna erat ex quinque Philistinorum Metropolitanis, vna itidem ex ijs quæ pœnas & indignationem diuinam expertæ sunt, propter raptam Arcam Domini. Gaza quoque quæ & Gazera, mercatu olim floruit. Mareſa, Rhinocorura, Raphæa, Berzamma minus nobiles sunt. Iudææ atque adeo totius Orientis longè clarissima vrbs fuit Hierosolyma, prius etiam Luza, Iebus, & Bethel, nec non etiã Helya aliquando dicta. Vrbs ardua, situ, operibus, molibusque adeo firmata, vt vel plano sita, satis munita videri potuisset. Muros non rectè ductos, sed reductos in crebros sinus, vt oppugnates è conspectu, & vtrinque à lateribus vrgeri possent. Turres in æditis locis breuiores, in cõuexis altiores, vt procul intuentibus pares viderentur. Intus cum regia, suis circumdata mœnibus, & templo illo ingenti in modum arcis, proprijsque muri labore & opera clauso, clarissimis porticibus & propugnaculo. Templum id Salomon rex septennio centum quinquaginta millium hominum opere, ad culmen perduxit. Vrbs supra binos colles extructa, quorum iuga cæteris sublimiora erant, inter quos vallis frequentissima Tiropoe dicta, montes eosdem dirimens, quorum altissimus Syon dicitur, ipse in tres colliculos distinctus, quorum primum sacra litera 2. Regum cap. 5. Mellen vocat, in quo antiquum castrum Siloë situm erat, id Dauid eiectione Iebusæis cepit, in eo Arcam Domini reponens, quo loco hac ætate Franciscanorum monachorum cœnobium extat. Hinc Orientem versus, alter est collis, inferior ciuitas dicta, vbi ante captum castrum Siloë, regia erat Dauidis. Inde versus Septentrionem tertius occurrit collis, Palatio Herodis insignis. Erantque hæc tria montis iuga proprijs mœnibus cincta, ac ciuitas Dauidis dicta. Mons alter duos colles altius erigebat, quorum prior tum sacrificio Abrahamæ, tum præscripto templo insignis, mōs Moria appellabatur, ad eius radices Salomon rex absoluto templo, regiã suam extruxit, eamque muro cingens, ciuitati Dauid iunxit. Alteri autem Aeræ nomen erat, hic versus Orientem, Moriam montem respicit, eius pars aliqua Bezetha nominabatur, quod ciuitatem nouam denotat, suo etiam muro clausa: eius insuper Bezethæ pars contra torrentem Cedron, Assyriorum habebat palatium, id suburbium erat itidem muro circumdatum. Quinque itaque iam dicti colles, quatuor diuersis muris tanquam mœnibus cincti erant. Circuitus vrbs triginta dicitur fuisse stadiorum, hodie à Barbaris & Turcis *Cuzumoharech* dicitur: ea vrbs à Romanis post excidium sub Vespasiano, Aetia Capitolina vocata. Est deinceps Ioppe, quam Iaffam nunc vocant, & aliquibus Arzupha appellatur. Portum habet ad quem peregrini terræ sanctæ loca visuri, primum appellunt. Est ea ciuitas præter cætera clara Andromedæ fabula, quam qui volet legat apud Ouidium libro Metamorph. 4. circa finem. Meminit Higinus lib. 2. beluæ, cui dicebatur exposita fuisse Andromeda, ossa Romam apportata ex oppido Iudææ Ioppe, ostendit inter reliqua miracula ædilitate sua Marcus Scaurus, longitudine pedum quadraginta, altitudine costarum Indicos Elephantos excedente, spinæ crassitudine sesquipedali. Est & Cæsarea quæ turris Stratonis aliàs vocatur, præter alia clara cõuersione Cornelij Centurionis, quem ibi D. Petrus baptizauit, qui & primus in ea vrbe Ecclesiam aperuit, inde etiam Philippus Diaconus & Evangelista oriundus erat. Est verò & altera Cæsarea in superiori Galilæa cognomento gentium, quæ ad differentiam huius Cæsarea Philippi cognominatur, & iam nomine mutato, Balbec dicitur. Nec Bethleem, quæ Ephrata vocatur, prætereunda est, quod in ea nasci dignatus sit Rex Regum & salus Mundi Vnigenitus Dei Filius, Iesus Christus, cuius figuram gerens Dauid rex, & Propheta, ex hac quoque oriundus fuit: ad cuius portam Occidentale cisterna est, cuius aquas bibere desiderabat Dauid, vt legitur 1. Paralipom. 11. Chebron ciuitas est, in qua rex declaratus est Dauid Israelis. Hæc etiã Cariata vrbs dicta est

32. 10. 20. Hi 30. sunt 40. gradus 50. lati: 60. tu: 33. di: 10. nis 20. 30.

MARIS MEDITERANEI PARS
ab accolis mare Syriacum vocata.

TERRÆ SANCTÆ,
quæ Promissionis terra,
est Syria pars ea, quæ
Palæstina vocatur, de
scriptio, per Iohannem
Stellam.
Gerardus de Ioseph excudebat

PARS
FORMA CAPELLAE
IN BETHLEHEM

DISPOSITIO SEPTU
TURE DOMINICE

20. dis sunt. 30. di: 60. nis s. gra: 10.

PALAESTINA, SEV TERRA SANCTA.

dicta est, quo loco Iudæi tradunt sepultos esse quatuor præcipuos patres antiquos cum suis vxoribus, Adamum, Abrahamum, Isaacum & Iacobum: Euam, Saram, Rebeccam & Liam. Reliquæ sunt Lydda quæ & Rama, Emaus, nunc Nicopolis: vbi Christus agnitus fuit in fractione panis. Engadda ciuitas prius Afasonthamar vocata, quæ vox palmarum ciuitas interpretatur, quod eius arboris syluas haberet vicinas: ibi balsamus cultiuus erat. In Australi Palaestina sita est Bersabæa ciuitas, inter montes & Ascalonem. deinceps etiã Macheron potens vrbs, aliàs Hamathontus vocata. Neque silentio prætereunda est Iericho, in qua sola nobilissima balsami herba creuit, à qua vrbs nomen illud est sortita, eius verò plantatio postmodum in Aegyptum translata est. Rosæ verò quæ inde ad nos afferuntur, non in eius agro, sed in vicina Arabia crescunt. Samariæ autem ciuitas quidem præcipua & regia est Samaria, & Sichem, quæ & Neapolis: Dinæ filia Iacob stupro suaque clade famata. Sunt etiam Capernaum, Betsaida, Corazim & Magdalon Samariæ vrbes. Inferioris Galiliæ oppida sunt Naim, vbi Christus viduæ filium à morte resuscitauit. Cana primo Christi miraculo, quo aquam in vinum conuertit, celebris. Nazareth, Gadara, Galiliæ cognomento gentium seu superioris vrbes sunt Sidon, Tyrus, Sichor, Ptolemais, Nephtalis, & Rebla, & nonnullæ aliæ. Terra omnis montana est, vallibus fertilissimis mixta, obque suam fecunditatem, terra melle lacteque fluens dicta est. Ex qua & animarum cibus & arbor vitæ prodijt. Quocumque tempore cultores huius iusti & in veri Dei cultu perseverarunt, tellus ipsa singulari favore Dei Opt. Max. insigniter fertilis, & rerum omnium affluentia diues fuit: quotiescunque verò deserto Deo vero, idolorum cultui sese dedidit, nullæ non plagæ obnoxij fuere, quin & fame & siti conficerentur, lepræ tum corporum, tum vestium & domorum, hostili gladio, sæuisque animalibus subiecti, neque ab vlla maledictionum in Deuteronomio cap. 17. minatarum immunes. Quam verò fecundum habuerit solum, nec gentilibus obscurum fuit, quorum encomia eam in duobus præcipue, reliquis omnibus totius orbis regionibus præferunt, balsamo nimirum & palmis. De Balsamo hæc tradit Plinius. Omnibus odoribus præfertur Balsamum, vni terræ Iudææ cõcessum. Quondam in duobus tantum hortis, vtraque regio creuit. Malleolis seri dicitur, vincitur vt vitis, nec sine adminiculis se sustinet: prope rat nasci, intra tertium annum fructum ferens. Folium proximum rutæ, perpetua coma. Inciditur vitro, lapide, offe seu cultellis, ferro lædi vitalia, odit. Incidentis manus libratur, ne quid vltra corticem violet. Succus è plaga manat, quem Opobalsamum vocant, eximia suauitatis, sed tenui gutta. Alexandro Magno ibi res gerente, toto die æstiuo vnam concham impleri iustum erat. Præcipua gratia est lachrymæ, secunda semini, tertia cortici, minima ligno. De Palma autem Iudaica hæc sunt verba Plinij. Sunt Palmæ in Italia sed steriles. Ferunt in maritimis Hispaniæ fructum, verum immitem, dulcem in Africa, sed statim euanescentem. Contra in Oriente ex his vna, gentiumque aliquibus panis, plurimis verò etiam quadrupedum cibus. Hinc Caryotæ fiunt, & cibo quidem & succo vberimæ. Ex quibus præcipua vna orienti, iniqua capiti, & vt copia ibi atque fertilitas, ita nobilitas in Iudæa, nec in tota, sed Hiericunte maximè. Nulla arbor frugifera, nisi in feruida gignitur leui fabulosaque terra, maiore in parte & nitrosa. Coma omnis arboris in cacumine est, & pomum non inter folia, vt in cæteris, sed suos inter ramos palmitibus racemosum. Fluviorum Palaestinam rigantium præcipuus est Iordanis, is in Antilibano monte, duobus fontibus, quorum alteri Ior, alteri Dan nomen est, exortus, mediam Iudæam perlabitur, qui vt nominibus, ita aquis iunctus duos lacus facit, primum Genesaram, alterum Tiberiadem, & in Asphaltitem lacum, qui bitumen gignit, & in quo nihil mergitur, atque ob immobilitatem aquarum, Mare mortuum dicitur, sese infundit, in eoque aquas suas laudatas pestilentibus mixtas amittit. Lacus ipse fimosus, & aer afflatu ipso æri & argento, tersisque omnibus vsque ad aurum, rubiginem inducit, vnde cum vasa squalorem illum contrahunt, iam accola intelligunt incipere bituminis eruptionem, ac sese arundineis ratibus, ad id inquirendum accingunt. Lacus

nullum corpus animantis recipit, tauri & cameli in eo fluitant, etiã homines nãdi imperiti, vbi ad ilia vsque in eum procefferint, attolluntur, nauem quoque non patitur. Si quid viuum aliqua arte imlueris, superexilit. Lucerna ardens supernatat, extincta mergitur. Et quod magis quis miretur, feruntur in eius vicinia herba virefcentes, vineta vuis onusta, arbores folijs vestitæ, pomaque & fructus in ijs nati, ad maturitatem vsque virere, incisos tamè intus fuliginem tantum nigram habere, vt mandi non queant. Aquæ eius sunt immobiles, neque ventis mouentur, resistente turbinibus bitumine, quo aqua stagnatur. Manet lacui terræque illa facies nostra ætate, difficilis tamè peregrinis ad eum accessus, tum propter immanes feras & serpentes, tum propter Beduinos pastores, gentem feram, quæ hæc loca & totã Thraconidè vagis domicilijs & latrocinijs infestât. Fuit locus ille aliquando vallis syluestris, & salinarum cultissimus, adeo vt ob fecunditatem conferretur Paradiso Dei. Mansit eius aliqua species apud Ierichuntem Engedi, post Sodomam autem euerfam, & vicina loca extincta, mutatus est amœnus ille locus in eam sterilitatem, vt per 8. milliũ passuum distantiam à lacu vtraque ripa sentiat afflatum bituminis & sterilitatẽ. Longo à Hierosolymis recessu campi sunt igne diuino exusti, altisque cineribus terra oppleta est. Cæterum lacus ipse nihil gignit præter bitumẽ. Est autẽ bitumẽ illud gleba terrea & vntuosa, quæ calore reliquescit & efflatur, rursusque ab aqua frigida concrefcit: concreta fluitat in summo, nec innatare, nec mergi potest, sed attolli. Sunt verò qui hoc gummi seu bitumen referant tantæ esse duritiei, vt nec ferro, nec alteri vtrunque duræ materiæ cedat: quare nulla re alia quàm vel sanguine menstruo, vel vrina menstruosa dissolui, author est Egesippus. Longitudo lacus putatur esse stadiorum 580. distatque à Hierosolyma stadijs circiter ducentis. Multa in hunc vsque diem reperiuntur indicia, diuinæque iræ testimonia per circuitum huius lacus, veteris combustionis, qua tota illa regio interiit, potissimũ in petris, quæ alicubi exustæ videntur, & terra cinerulenta, guttæ quoque picis ex petris distillantes, & flumina foetido odore efferuescentia, eaque omnia hucusque manent in detestationem immanium scelerum, olim in ea terra commissorum. Sulfure enim, pice & igne è cælo demissis quinque interiøre regna, quorũ Metropolis fuere Sodoma, Gomorrha, Adama, Seboim & Zoar, vt Genesis 19. & Deuteronomij 29. legitur. Reliqui amnes hanc terrã humectantes sunt Iaboc, Chison, Bosor, Sorec, Corseus, Arne, & Rhinocurus. Montes autẽ famosiores habet, Seir Idumææ, Sion, Caluariæ, Silo, Nabo, Phagor, Engedi, Oliuarum &c. Iudææ montes sunt. Abarim autem Moabitidis, Gilboa, Garizim & Gebal. Samariæ, Hermon & Galaad trans Iordanem inter Thraconiticos montes referuntur. Ascaron mōs ad Galiliam inferiorem, Thabor autem manifestatione gloriæ Christi nobilis, Galiliæ superioris est. Carmelus autem & Libanus Phœniciã à Galiliæ dirimunt. Syluæ montis cedris, abietibus alijsque arboribus frequentissimæ sunt. Thermæ autẽ præter piscinam Siloè in Ierusalem existentem, frequẽtes sunt in Sodomorum agro, vtpote qui locus sulfureis venis scatet, inter cæteras autem Callichoë fons est eximius, quo etiam Herodes sese lauit, quanquam sanitatem non affecutus, Deo scelerum vindice, vim aquarum impediẽte. Habet & Macheron vrbs ager & mons medicatas aquas, qui nec metalli, nec aluminis sulfurisque minæ destituitur. Terminatur autem Palaestina ab Ortu Libano monte, à Septentrione Phœnicia, ab Occasu Mediterraneo seu Syriaco pelago, à Meridie Arabia Petrea. Regio longior quàm latior, longitudinem habet milliariorum circiter Germanicorum 40. nonnulli tamen 24. tantum ponunt à Iordanis scilicet origine vsque ad Bersabæam, quæ Idumææ contermina est. Latitudo verò supputatur à Mediterraneo mari vsque ad Iordanem milliariorum Germanicorum 11. etiam si quædam Tribus mansiones suas vltra Iordanem sortitæ sint, quod tabulam intuenti facile patefcet. Meridianus eam mediam secans longitudinis gradus continet 66. parallelus autem eius medius latitudinis gradus habet 32. climati itaque quarto subiacet inter nonũ & decimũ parallellos. Diem artificialem prolixiorẽ experitur horarum plus minus 14.

NATOLIA, SEV IMPERIVM TVRCICVM, CON- *tinens Asiaticam Graciam, Chersonesum quondam dictam.*

Resentem tabulam, quoniam multo maximam eius terræ partem visendā exhibet, quæ immensi Mahometitarum furia, latrocinij, incursionibusque nefandæ eius gentis fatigata, hac nostra ætate eiusdem tyrannidi subest, Turcicum Imperiū nō abs re appellauimus: cuius descriptionem (cū ingens terræ spaciū complectatur, gentesque plurimum inter sese dissidentes) hic exequi nō patitur chartæ angustia, neque etiam dominiorum imperiorumque historiam texere nostri est instituti: sed qualicumque cuiusque tabulæ graphica delineatione contenti, eius situm, habitudinem ac qualitatem conamur succinctè tradere. At quandoquidem pleraque huius pars Græciæ debetur, nosque in Græciæ enarratione, duplicem eam dixerimus: Europæam scilicet & Asiaticam, ac tum quidem Europæam tantum, quasi perfunctoriè perstrinxerimus, nunc ad alteram (quæ, quod inter tria maria, Euxinum pontum, Aegæum Archipelagum & Pamphiliū, seu Mediterraneum mare inclusa, vno saltem latere aperta conspiciatur, Chersonesus à nonnullis appellata videtur) obiter recensendam nos conferemus, aut eo etiam quid amplius (siquidem loci ferat angustia prouehamur ad Euphratis vsque fluuij ripam. Id itaque omne quicquid est aquæ inter præscriptos modò limites, in Orientè ad vsque præfati amnis alueum procurrens, vno generali que nomine hodie à barbaris Natolia dicitur, quæ vox terram Orientalem eorum lingua denotat. Prouincias in se complectitur maiores octo, quarum quæ Propontidi proxima est Pontus & Bithynia Geographis vocatur, huic quæ versus Occidentem proxima est, iuxta maris Aegæi latus Asia minor seu propriè sic dicta nuncupatur, cui inter Meridiem & Ortum Lycia adhæret, quæ hūc sequitur secus Mediterranei maris littus, Pamphilia appellatur, mari vicino nomen communicans suum. A qua vterius in Ortum quæ excurrit prouincia ad Pylas, portasue Amanicas dictas, Cilicia est, inter Ortum & Boream contiguam habens Minorem Armeniam. Illi quæ ab Occasu contigua est Cappadocia, quæ huic ex eadē plaga annexa est, Galatia nominatur, quas singulas iam quo dicto sunt ordine resumentes, paucis tractabimus, dynastias minores, gentes earundem, vrbes præcipuas, fluuios, montesque, ac si quæ sunt alia eius generis superficie tenus enarrantes. Neque tamen illud hic silentio prætereundum puto, quod à nonnullis omnes iam nominatæ prouinciæ sub minoris Asiæ nomine intelligi soleant, quemadmodum & sub Natoliæ vocabulo comprehenduntur: verum quoniam Ptolemæus Asiam propriè sic dictam separatim ac contractioribus limitibus designat, nos illum sequentes eam secundo collocauimus loco. Bithynia itaque, vt ab hac auspicemur, cui iuncta est Pontus olim & Bebrycia & Migdonia vocata, vel à Bithyno rege Iouis & Thracis filio, vti aliquibus placet, vel à Bithyno Thraciæ fluuii nomen adepta, cuius accolæ fame pressi, relicto solo patrio, in hunc se locum receperunt, eumque in memoriam patriæ terræ, eius præcipui fluuii nomine donarunt. Romæ etiā nomen aliquando cum Galatia & Cappadocia commune habuit, hodie regnū Bursa vocatur, à Prussa seu Bursa cognomini vrbe, Othomannorū olim sede Regia, vbi etiamnum Satrapa totius Natoliæ, quos ipsi Bascha vocant, sedem habet. Regiones in hac particulares sunt, Chalcedonia, Timonitis, & Bogdunia. populi autem multi & diuites olim, nunc minus frequentes sunt, Mariandini, Cicloni & Zigiani dicebantur. Florebat aliquando vrbibus plurimis, quæ hac nostra ætate, partim, quod tum hæc, tum vicina illi minor Asia terræmotibus mirum in modū obnoxia sit, partim etiam quod tyrannide, furoreque Turcarum multæ earum dirutæ, excisæ sint, multo pauciores extant. In Mariandinis Bithynia ciuitas aliquando fuit eiusdem cum regione nominis Claudiopolis deinceps dicta, vbi Diuus Lucas Euangeliū suum & Apostolorū acta conscripsit. Vbi Ponto committitur Bosphorus Chalcedon antiqua ciuitas, posita est è regione Bizantij, nunc Scutari à Turcis dicta, antiqui splendoris ac gloriæ parum habens. Ibi anno salutis 455. sub Martiano Imperatore Concilium quartum generale celebratum est. Nicæa totius Prouinciæ Metropolis aliquando fuit, ob sui magnificentiam, magnitudinem & fertilitatem: eius ambitus stadiorū 16. fuit forma quadrata in campi planicie sita, singulis lateribus singulæ portæ erant è regione oppositæ, vt ab vna per ciuitatis medium ad oppositum prospectus pateret. In medio autem vrbis stanti omnes quatuor portæ in conspectu erant. In hac iubente Constantino Magno famosa illa synodus Anno Christi 124. celebrata est, Episcoporum 318. & perfidū Arrij dogma recisum. Post id aliud ibidem celebratum, vbi Nicænum Symbolum compositum. Post hunc est Libysa ciuitas, Hannibalis tumulo clara, & deinceps est Prussa seu Bursa, cuius modò memimus, Emporium totius penè minoris Asiæ seu Natoliæ celeberrimum. Nicomedia præter nomen vetus & castrū nihil retinuit, penitus euersa, demolitaque est.

Heraclea Pontica, nunc Penderachia, & Pendea simpliciter nonnullis dicitur. Fluuij Pontum & Bithyniam rigantes sunt Amastris, Elata, Hippius, Sangarius nunc Zagari regionē secans mediam, Calpa, Pysyllis, Ascanius qui Ascanium lacum efficit, cuius vnda in superficie lapida ac gustui idonea, in imo autem fundo amara, aluminis & salis niri saporem præ se fert. Rhyndacus amnis nunc Lartacus dicitur. Regionē hi reddunt fertilissimam ac pascuis abundantem, aer tamen haud vsquaque laudabilis. Est insuper Pontus tum aconiti, tum aliarum perniciosarum herbarū ferax, quapropter & fauum ibi vitiosum ac veneno infectum colligunt apes. Montes habet famosiores Horminum, & Mysium, qui & Olympus, diuersus ab illis, quos tum alibi, tum maximè in Thessalia esse diximus. Minæ huius tractus præter auripigmentū & arsenicum sunt æris & cupri, iuxta Chalcedonem urbem, quamuis hodie non apereantur. Fertur etiam Smaragdis is locus abundare, sed haud nobilibus. Terminum huius Prouinciæ sunt ab Occasu quidē Thracius, Bosphorus & Propontidis pars, à Septentrione Pontus Euxinus, nunc mare maius, ab Ortū Galatia, à Meridie regio quæ propriè Asia dicitur. Est autem Asia propriè dicta seu minor, quæ nunc quidem Turcia magna appellatur, terra quæ secundum Hellepontū, Aegæum, & Icarium mare, & Myrtoum pelagus ad Rhodium vsque mare extenditur, in quo tractu ab antiquis Geographis populi commemorantur Olympini, Trimenothurita, Pentodemita, Mysomacedones, Erigeli Mæonia, Lycaones, Themisonij, Moccadyni, Cydisses, Pelteni, Moxiani, Phylaceij. quorum sedes ex Ptolemæo haud difficilè colliget qui volet. Continet autem dynastias prouinciasque minores complures: Mysias duas, Aeolida, Phrygiam itidem maiorem & minorem, quæ & Troas regio, Mæoniam, Lydiam, Ioniam, Cariam, & Doridem. In ita itaque post Bythinia limites apud Hellepontum duæ sunt Mysia: Minor quæ Occidentalior est, & Maior quæ Orientalior, intercedit autē Rhindacus flu. In his olim multæ celebres extiterunt ciuitates, Scepsis, Adramytium, Appollonia, Traianopolis, & Pergamus. Inde versus Austrum Phrygia est, quæ & Troas & Dardania olim dicta est, quondam sub Aeolia contenta. Est autem & hæc duplex, Minor & Occidentalior, in qua Ilium seu Troia excidio suo ac decenniali bello famatum. Maior autem quæ à Septentrione Gallatiam, à Meridie Lycaoniam, Pisidiam, Mygdoniamque conterminas habet. Ciuitates continet Salam, Sam, Apamiam, Cibotim, Hierapolim, Metropolitim. Deinceps magis in Austrum sequitur Lydia, Asiæ minoris prouincia fertilissima, vini generosissimi, mellis, croci que prouentū vberissimo gaudens, flexuosus Meandri recursum rigata, eius præcipua ciuitas olim Sardis suo rege ditissimo Cræso celebris. Est & Philadelpha insignis eius ciuitas, multæ insuper aliæ aut terræmotu absorptæ, aut Turcarū furia excisæ. Huic iuxta Icarium Insulam Ionia subiacet, in qua Ephesus clara potentisque ciuitas, Dianæ aliquando templo famatissima. Post hunc iterū versus Meridiem est Caria, in qua Heraclea, & Niletus insignes vrbes, eique per Isthmum adhæret Doris Peninsula, in qua Halicarnassus quondam metropolis, cuius loco hodie successit munitissima arx, Rhodianorum militum contra Turcam propugnaculum. Habet & alias nobiles ciuitates: vti sunt Træzene, Nylæ, Laodicæa & Antiochia. Est autem vniuersa quidem minor Asia terræmotibus admodū obnoxia. Vnde Imperante Tyberio Cæsare, tempore Passionis Christi Saluatoris nostri, ciuitates in ea 12. vna nocte concidisse terræmotu author est Plinius lib. 2. Fluuij Asiæ minorē humectantes sunt Rhyndacus, qui ex Thimno monte per Mysiam delatus in Propontidem fertur. Etesus, Grennius qui nunc Lassarus, Symoen, & Scamandrus ex Ida monte per Phrygiam minorem delapsi, in Hellepontum vergunt, Cecius, Hermus & Pactolus Lydiam peragrantes, tandem in Aegæum mare exeunt. Caistrus, Ioniam, Meandrus cum Lyco Cariam rigantes, in Icarium Myrtoumque pelagus exonerantur. Montes harū regionum præcipui sunt, Phrygiæ quidem Ida, Troadis Cimus, Mysiæ minoris Timnus, Mysiæ maioris Dindymi, Mæoniæ Sipylus, Lydiæ Tmolus, Mesotes & Mymas, Ioniæ Mycale, Cariæ Cadmus & Phœnix. Terminatur autem regio quæ propriè Asia dicitur, à Septentrione Bithynia, ab Occasu Propontide Helleponto ac Aegæo mari, quod ijs in locis Icarium ac Myrtoum dicitur, à Meridie habet Rhodiense pelagus, ab Ortū Lyciam, Pamphiliam ac Gallatiam.

Lycia modò sequitur sic dicta à Lyco Pandionis Atheniensium regis filio, qui ab Egeō fratre suo regno pulsus, huc ad Sarpedonē regem confugit, post quem ipse regnum obtinuit, suoque nomine impertiuit: cū & Mynia & Termylia prius diceretur. Eius populi fuere Tremyli & Solymi. Præfecturæ autem seu minores regiones Myliæ & Cabalia. Celebrata fuit olim præter sex quas continebat Metropolitanas vrbes 60. magnificis oppidis & ciuitatibus, in minorem numerum eæ con-